

NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE

SADRŽAJ

UVOD	3
KAKO PLANIRATI IZRADU IZVJEŠTAJA?	4
NAČELA ZA ODREĐIVANJE SADRŽAJA I KVALITETE IZVJEŠTAJA	5
SRŽNA I OPSEŽNA OPCIJA IZVJEŠTAVANJA O ODRŽIVOSTI	6
GRANICA TEME (UTJECAJA)	7
GRI 103: PRISTUP UPRAVLJANJU 2016	8
EKONOMSKA SERIJA	9
OKOLIŠNA SERIJA	19
DRUŠTVENA SERIJA	33
ZAKLJUČAK	60

Obveza izvještavanja o nefinancijskim utjecajima pojavila se paralelno s još nekoliko važnih programa, paketa legislative i strategija, od kojih je najvažnija Direktiva 2014/95/EU izglasana 2015. godine. Iako su ovi procesi globalni, najznačajniji pomaci događaju se upravo u Europskoj uniji koja se prometnula u predvodnicu primjene načela održivog razvoja.

Globalna inicijativa za izvještavanje omogućuje kvalitetno i cijelovito izvještavanje o ekonomskim, okolišnim i društvenim učincima poslovanja poduzeća različitih veličina, djelatnosti i lokacija. Iako su Smjernice za izvještavanje izvorno pripremljene za potrebe poslovnog sektora, u pripremanju svojih izvještaja, njima se služe i javne ustanove i neprofitne organizacije. Ovaj dokument daje sažeti pregled GRI Standarda te se može koristiti kao prateći dokument za one organizacije koje izvještavaju, u kojem će na jednostavan i pregledan

način moći odrediti koje teme za izvještavanje su najvažnije za njihovu organizaciju, s obzirom na tržište, sektor u kojem ona djeluje i način poslovanja.

No, najvažniji strateški dokument koji uređuje ovo područje je Program 2030 Ujedinjenih naroda koji je sažet u 17 Globalnih ciljeva održivog razvoja (COR). Obveza doprinosa ostvarenju ovih Ciljeva, osim na zemlje članice UN-a, postavljena je i na poslovne organizacije. Posljedica je da osim što države imaju obvezu izvještavanja o doprinosu provedbi COR-ova na petogodišnjem planu, sve je više poslovnih organizacija koje izvještavaju o doprinosu ostvarenju pojedinih Ciljeva. Trend izvještavanja prema COR-ovima dodatno pojačava interes za nefinancijskim izvještavanjem te primjenom GRI Standarda za izvještavanje.

KAKO PLANIRATI IZRADU IZVJEŠTAJA?

Kako bi napravila kvalitetne izvještaje, poduzeća moraju razumjeti svoje nefinancijske utjecaje te zašto i na koji način njima trebaju upravljati. Stoga je važno da se pripremi izvještaja ne pristupa odostraga, prikupljanjem konkretnih podataka o emisijama, količinama potrošenih resursa i energije, količinama nastalog otpada te drugim objavama koje prikazuju materijalne posljedice nefinancijskih utjecaja. Umjesto toga, poduzeća moraju krenuti sa strateške razine i dobro promisliti koje su to ključni utjecaji poslovnih procesa u kojima sudjeluju (koji se ne moraju nužno odvijati u poslovnom prostoru same organizacije).

Promišljanju procesa bi trebalo pristupiti uz konzultacije s različitim dionicima koje će poduzećima pomoći da razumiju kako na nji utječu i koje su to ključne teme koje brinu dionike, a kojima kompanija može upravljati. Ovo je proces koji najviše sliči procesu strateškog planiranja koji se sastoji od razumijevanja ulaznih i izlaznih parametara procesa, ključnih rizika koji mogu nastati promjenom uvjeta te aktivnostima koje se mogu poduzeti kako bi se ovim rizicima upravljalo.

Posljedica ovog procesa promišljanja rezultirat će razumijevanjem materijalnih tema iz perspektive održivosti, a ovaj popis tema upravo predstavlja sadržaj budućeg izvještaja o nefinancijskim utjecajima.

NAČELA ZA ODREĐIVANJE SADRŽAJA I KVALITETE IZVJEŠTAJA

Kad je popis izrađen potrebno ga je provjeriti iz perspektive načela izvještavanja koja predlažu GRI Standardi. Ova načela pomažu razumjeti koji su naši materijalni utjecaji i kako ih prikazati kako bi dali sliku našeg utjecaja na održivost. Pri izradi popisa tema potrebno je uključiti dionike kako bismo bili sigurni da nam nisu promakle materijalne teme, a neke ćemo jednostavno proglašiti materijalnima kako bismo zadovoljili očekivanja dionika. Na kraju trebamo biti sigurni da kada izvijestimo o materijalnim temama koje smo odabrali, izvještaj daje cjelovit prikaz utjecaja organizacije iz perspektive održivosti.

Nakon ovog koraka, potrebno je pristupiti provjeri sadržaja primjenom načela za određivanje kvalitete izvještaja. Ova nam načela pomažu da izvještaj koji pripremamo bude točan, da daje

uravnoteženu količinu informacija o pozitivnim, ali i negativnim utjecajima organizacije. Važno je razumjeti da izvještaj nije promotivni materijal, nije mu svrha da služi kao prodajni katalog, već da najširi krug dionika informira o uspjesima i neuspjesima kompanije u upravljanju nefinancijskim utjecajima. Izvještaj mora biti jasan, dosljedan u praćenju načina objavljivanja informacija kako ga nalaže GRI, kako bi one bile usporedive s objavama drugih kompanija te pouzdane i na vrijeme objavljene kako bi dionici mogli razumjeti utjecaj koji kompanija ima na njih i njima bitne teme.

SRŽNA I OPSEŽNA OPCIJA IZVJEŠTAVANJA O ODRŽIVOSTI

Predlažemo koristiti Sržnu opciju izvještavanja prema GRI Standardima. Radi se o osnovnoj razini korištenja Standarda koja u odnosu na Opsežnu ima dvije ključne razlike. Opsežna opcija traži vrlo detaljan prikaz u području Upravljanja u kojem kompanija mora prikazati kako Uprava upravlja temama održivosti, kako prema istoj dolaze informacije iz područja održivosti, kako se dijele unutar Uprave te kako se na temelju istih donose odluke. Traže se detaljne informacije o odgovornoj osobi u Upravi za pitanja održivosti te na koji su način nagrade i bonusi Uprave povezani s učincima u području upravljanja održivošću. Nažalost, u Hrvatskoj, prema našim saznanjima, niti jedna kompanija nije na toj razni razumjela i implementirala ove teme.

Druga razlika Sržne i Opsežne opcije je u količini objava koje je kompanija dužna prikazati za svaku odabranu materijalnu temu. Za Sržnu opciju dovoljna je barem jedna objava, dok je za Opsežnu razinu izvještavanja kompanija

dužna izvjestiti o svim objavama navedenim u svakom tematski-specifičnom standardu (temi) koju je odabrala.

Ovdje treba reći da korištenje GRI Standarda prema Sržnoj ili Opsežnoj opciji nije jedina mogućnosti. GRI nudi i mogućnost da se kompanija prilikom pripreme izvještaja konzultira sa Standardima i pritom ne zadovolji niti jednu razinu izvještavanja. To ne znači da izvještaj nije iznimno kvalitetan i bogat informacijama bitnim za razumijevanje nefinansijskih utjecaja. To samo znači da je kompanija prepoznala neki drugi pristup izvještavanju. Stoga naglašavamo da je važno ako se deklarirate kao Sržna ili Opsežna opcija, da dobro razumijete i zaista poštujete sve odredbe koje GRI propisuje za svaku od ovih opcija. U protivnom možete navesti da ste se vodili GRI-em ili pak možete koristiti neke druge metodologije izvještavanja kao što su neobvezujuće Smjernice za izvještavanje Europske komisije.

GRANICA TEME (UTJECAJA)

Kad ste definirali popis materijalnih tema koji ujedno predstavlja sadržaj izvještaja i provjerili ste da ovaj popis odgovara interesima i očekivanjima vaših dionika, sada je potrebno pristupiti izvještavanju o svakoj pojedinoj materijalnoj temi. Dva su najčešća načina kako kompanije grijese u izvještavanju o materijalnim temama: prvi je nerazumijevanje kako izvjestiti o granicama materijalne teme, a drugi, važniji, jest pristup upravljanju materijalnom temom. Određivanje granice materijalne teme znači definirati u kojem opsegu i do koje granice pojedina tema ima utjecaj. To bi značilo definirati je li utjecaj ograničen na poslovni prostor organizacije, je li pak regionalnog ili globalnog karaktera.

O određivanju granica teme ovisi i mogućnost i samim time odgovornost za upravljanje utjecajem pojedine teme. Primjerice, za zdravlje i sigurnost na radnom mjestu granica je proizvodni pogon

organizacije što znači da ista ima potpunu kontrolu i odgovornost za utjecaj ove teme. No kad su emisije stakleničkih plinova u pitanju, utjecaj je globalan, a mogućnost upravljanja temom samo je djelomično pod kontrolom organizacije. Za pitanje ljudskih prava u dobavljačkom lancu, organizacija može pokušati dubinskom provjerom procijeniti svoj utjecaj, no nikada sa sigurnošću ne može tvrditi da ima pod kontrolom kršenje ljudskih prava, posebno ako je dobavljački lanac međunarodnog karaktera i primjerice seže u zemlje trećeg svijeta.

Možemo ustvrditi da, što je granica teme udaljenija od kompanije, veća je šansa da ona utjecajem teme ne može u potpunost upravljati.

Pristup upravljanju vrlo je važan dio izvještavanja o materijalnoj temi koji je posebno naglašen u GRI Standardima tako da joj je dodijeljen zasebni Standard *GRI 103*. Ovaj Standard je potrebno koristiti za izvještavanje za svaku materijalnu temu što znači u paru sa svakim tematski-specifičnim standardom koji koristite (serije 200, 300 i 400). Pristup upravljanju je opis razumijevanja materijalnosti teme i načina kako kompanija upravlja temom, odnosno kako aktivno radi na smanjenju utjecaja ako je negativan, odnosno povećanju pozitivnih utjecaja tema. Očekuje se, naravno, ako smatrate neku temu materijalnom, da onda njome i upravljate jer prepoznajete rizike od utjecaja koji proizlaze iz predmetne teme. Stoga je potrebno prema *GRI 103* prvo objasniti zašto je tema za vas materijalna kao i spomenutu granicu teme odnosno na koga i do kojih razmjera tema ima utjecaj.

Sada je potrebno objasniti pristup upravljanju temom. To znači da biste trebali moći pokazati da imate politike, definirane ciljeve i svrhe povezane s upravljanjem temom. Zatim je potrebno dokazati da postoje odgovornosti, obveze, resursi i druge aktivnosti kao što su projekti, programi, inicijative koje imaju za cilj upravljanje temom. Očekuje se da ćete za materijalnu temu imati neki plan aktivnosti koji uključuje rokove, odgovorne osobe, resurse ili ako je primjereno mehanizme za pritužbe koji potencijalnim oštećenim stranama omogućuje pritužbu i pristup obeštećenju. Konačni cilj je pokazati sustavnost u pristupu upravljanja temom.

EKONOMSKA SERIJA

Nakon što smo prikazali da kao organizacija razumijemo svoje utjecaje na pitanja održivosti, ali i kako trendovi u okolišnim i društvenim kretanjima mogu utjecati na konkurentnost organizacije, pozabavit ćemo se jednim od tri područja održivog razvoja, ekonomskim područjem.

Ova grupa Standarda *Serije 200* daje uputu o tome koje sve informacije treba objaviti kako bi se kumulativno prikazali značajni ekonomski utjecaji koje organizacija ima na zajednicu, bilo u pozitivnom ili negativnom smislu te kako organizacija njima upravlja i s kakvim uspjehom. *Serija 200* sastoji se od 7 Standarda: *GRI 201: Ekonomski učinak*, *GRI 202: Prisutnost na tržištu*, *GRI 203: Neizravni ekonomski utjecaji*, *GRI 204: Praksa nabave*, *GRI 205: Anti-korupcija*, *GRI 206: Ponašanje protivno načelu slobodnog tržišnog natjecanja* i *GRI 207: Porezi*.

Korištenje ovih Standarda kao i Standarda koji pokrivaju druge teme ovisi o razini izvještavanja koju je organizacija odabrala. Za Sržnu opciju koju preporučujemo i koju koriste sve hrvatske organizacije koje izvještavaju, potrebno je uz pristup

upravljanju temom (*GRI 103: Pristup upravljanju*), za prikaz utjecaja odabrati barem jednu od ponuđenih objava koje su sadržane u Standardu. Opsežna opcija zahtjeva izvještavanje po svim objavama koje sadrži Standard no pretpostavljamo da se za nju nećete odlučiti. To vas ipak ne sprečava da pri izvještavanju o pojedinom Standardu koristite više od jedne objave, odnosno da izvijestite o svim objavama koje smatrate relevantnima za prikaz utjecaja te o kojima imate dostupne i mjerene podatke.

Za razumijevanje učinka koji izvještavanje o ovim Standardima treba proizvesti, treba se prisjetiti opće svrhe nefinancijskog izvještavanja, a to je prikaz kakav doprinos (pozitivan ili negativan) organizacija ima na ostvarenje održivog razvoja. U tom kontekstu, ekomska tema ne treba primarno prikazati poslovnu uspješnost organizacije u kontekstu koristi za dioničare već u kontekstu koristi za dionike, odnosno društvo u cijelosti.

EKONOMSKI UČINAK

PRISUTNOST NA TRŽIŠTU

NEIZRAVNI EKONOMSKI
UTJECAJ

PRAKSA NABAVE

ANTI-KORUPCIJA

PONAŠANJE PROTIVNO
NAČELU SLOBODNOG
TRŽIŠNOG NATJECANJA

POREZI

Ovaj Standard traži od organizacije da prikaže utjecaj na ekonomske uvjete dionika i na gospodarske sustave o kojima ovisi zajednica; lokalna, regionalna ili globalna. Organizacija treba prikazati finansijske rezultate poslovanja u kontekstu doprinosa koji oni daju stvaranju i distribuiranju ekonomske vrijednosti za dionike. Naravno da to uključuje, ali se ne odnosi samo na stvaranje profita, već je primaran fokus na pozitivne ekonomske trendove koje poslovanje organizacije stvara.

GRI 201-1: Izravno stvorena i distribuirana ekonomska vrijednost na razini države daje sliku vrijednosti koju je organizacija pridodala lokalnoj ekonomiji. Ova se vrijednost sastoji od nekoliko komponenata: (1) Izravno stvorene i distribuirane ekonomske vrijednosti: Prihoda; (2) distribuirane ekonomske vrijednosti: troškova, plaća, povlastica, plaćanja davateljima kapitala, plaćanja vlasti i ulaganja u zajednicu, te (3) Zadržane ekonomske vrijednosti.

Naglasak ove Objave je na troškovima poslovanja koje organizacija plaća u zajednici kao što su zakupi, licence, koncesije, plaćanje lokalnim dobavljačima. Ovdje zatim ulaze plaće i povlastice zaposlenika, uključujući

obrazovanje, naknade i druge vrste povlastica. Uz plaćanja davateljima kapitala i državi ovdje se ubrajaju i sve vrste donacija, ulaganja u infrastrukturu i duge oblike ulaganja u zajednicu kao što su potpora organizacijama civilnog društva uključujući umjetničke i obrazovne aktivnosti i događaje. Podaci trebaju dati sliku koristi za zajednicu te se u tom smislu stavljuju u kontekst utjecaja na održivost.

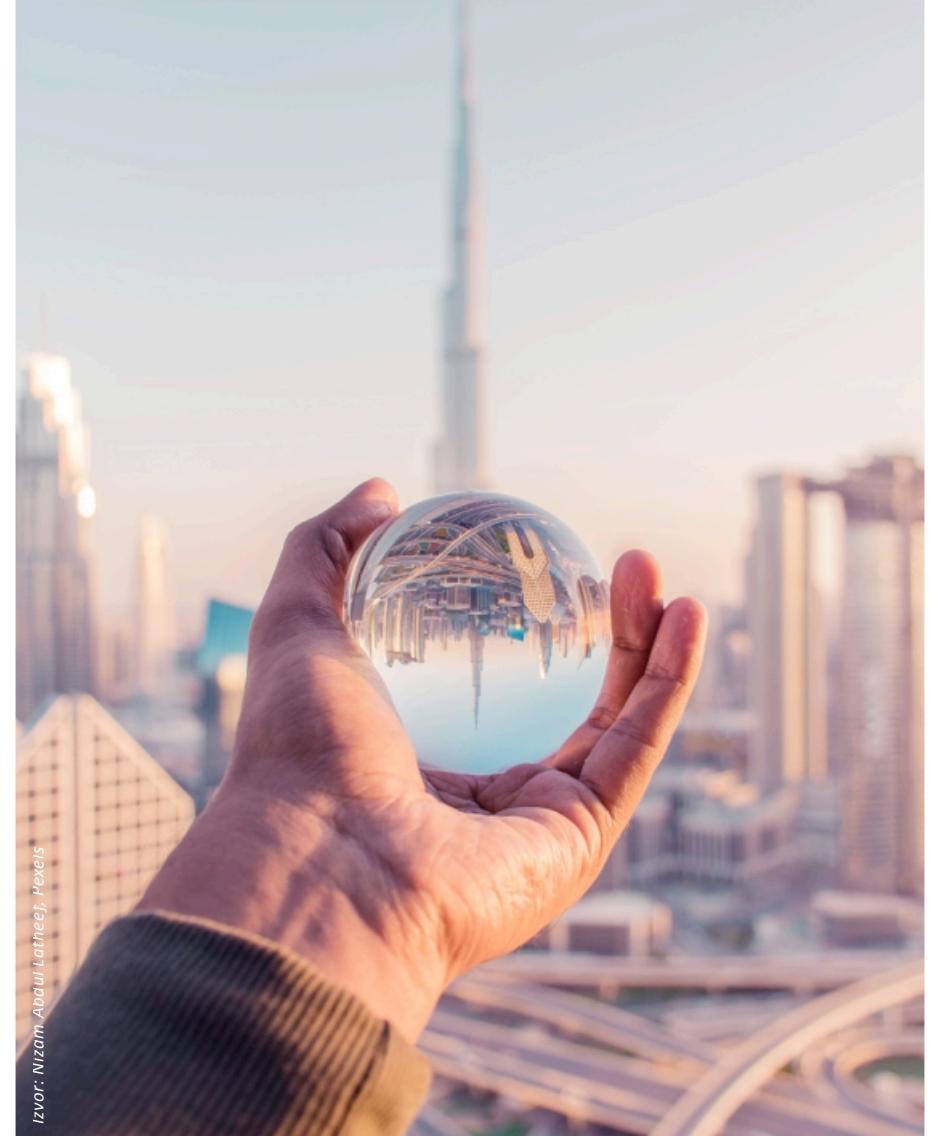
Objava 201-2: Finansijske posljedice i drugi rizici i prilike vezani uz klimatske promjene vrlo je rijetko korištena u Hrvatskoj i traži da se prikažu rizici koje na organizaciju imaju klimatske promjene te kakve prilike ovi trendovi otvaraju za organizaciju. Većina poduzeća u Hrvatskoj nije ozbiljno počela promišljati o promjenama klime i posljedicama za poslovanje.

Slijede *Objava 201-3: Definirani plan beneficija i drugi mirovinski planovi* i *Objava 201-4: Finansijska pomoć primljena od vlade* koje traže prikaz mirovinskog plana – u Hrvatskoj rijetko korištena jer je mirovinski plan uređen zakonom, te podatke o finansijskoj pomoći primljenoj od Vlade. Ako postoje podaci o pomoći pitanje je transparentnosti da se oni i prikažu.

Ovaj Standard traži od organizacija da prikažu svoj doprinos ekonomskom razvoju zajednice u kojoj posluju. Ona se prikazuje kroz dvije Objave: *202-1: Omjeri standardne početne plaće po spolu i lokalne minimalne plaće* i *202-2: Udio višeg menadžmenta zaposlenog iz lokalne zajednice*.

Objava 202-1 traži prikaz omjera standardne plaće po spolu i lokalne minimalne plaće s ciljem da se prikaže kakav je utjecaj organizacije na standard zaposlenika. Objava 202-2 traži podatke o tome koliki je udio domaćih menadžera u strukturi upravljanja organizacijom. Obje objave su materijalni pokazatelji doprinosa ekonomskom osnaživanju zajednice. Naravno one slijede nakon što je organizacija korištenjem *GRI 103* prikazala kako upravlja svojom prisutnošću na tržištu. Ovdje u obzir dolaze politike angažmana lokalnih dobavljača, politike raznolikosti u zapošljavanju menadžmenta koje osiguravaju zastupljenost lokalnih stručnjaka i slično.

Izvor: Lora Santos, Pexels

Standard se bavi prikazom neizravnog ekonomskog utjecaja kojeg stvaraju transakcije i tijek novca između organizacije i dionika. Ona se prikazuje Objavama 203-1 i 203-2.

Objava 203-1: Potpomognuta ulaganja u infrastrukturu i usluge mjeri utjecaj ulaganja u infrastrukturu na dionike i ekonomiju. Traži prikaz ulaganja te utjecaja na zajednicu i lokalnu ekonomiju koje isti generiraju, bilo da su pozitivni ili negativni. Ova ulaganja mogu izlaziti izvan djelokruga poslovnih aktivnosti organizacije te mogu biti dugoročna. U obzir ulaze ulaganja u zdravstvene ili obrazovne institucije, prometnice i slično.

Objava 203-2: Značajni neizravni ekonomski utjecaji mjeri ostale vrste neizravnih utjecaja koje organizacija ima na dionike i ekonomiju. Tu možemo uključiti doprinos razvoju u siromašnim područjima, dostupnost proizvoda za osobe nižih primanja, privlačenje obrazovane radne snage iz drugih područja, kreiranje radnih mjesta kod dobavljača, privlačenje stranih ulaganja, seljenje proizvodnje u druge države (kao negativan utjecaj) i slično.

Standard se bavi zahtjevima za davanjem informacija o politici nabave koju organizacija provodi. Traže se informacije koje daju prikaz o podršci koju organizacija politikom nabave pruža lokalnim dobavljačima ili dobavljačima koji su u vlasništvu ili zapošljavaju žene ili neku od ugroženih skupina. Također pokriva odnos prema dobavljačima u smislu poštivanja rokova, poštene cijene i druga pitanja koja uređuju ove odnose.

Definiran je jednom *Objavom 204-1: Udio izdataka na lokalne dobavljače*. Iako je samo jedna specifična objava koja definira ovaj Standard, to ne znači da je jedino pitanje udjela dobavljača bitno za ovu temu.

Pristup upravljanju temom korištenjem *Standarda GRI 103*, nalaže organizaciji da opiše praksu, osnovne kriterije i druge postupke koji definiraju ovaj proces. *GRI 204-1* samo je jedan pokazatelj koji doprinosi prikazu prakse nabave konkretnim podatkom o tome koliki je udio lokalnih dobavljača u ukupnom proračunu nabave.

Izvor fotografije: Adele Payman, Unsplash

Standard *GRI 205* kako kaže i sam njegov naziv, traži informacije o tome kako se organizacija nosi s pojavama i pritiscima na sudjelovanje u nezakonitim praksama podmićivanja, prijevara, iznude, tajnih sporazuma, pranja novca, davanja i primanja poklona i drugih nepoštenih praksi. Korupcija je jedan od glavnih uzroka siromaštva, štete za okoliš, kršenja ljudskih prava, ometanja demokratskih procesa i vladavine prava. Možemo dodati da je u slučaju Hrvatske i jedan od važnijih uzroka iseljavanja mladih iz države.

Organizacija koja izvještava bi u sklopu pristupa upravljanju ovom temom trebala prikazati postupke za procjenu rizika od korupcije koje primjenjuje, načine kako upravlja sukobima interesa, načine kako osigurava da se sredstva za donacije i sponzorstva ne koriste kao prikriveno podmićivanje, mjere obuke članova upravnih tijela koje provodi, njihovu učestalost i okolnosti kada se poduzimaju. Tek nakon što je prikazala neke od najvažnijih procesa koji su uspostavljeni u kompaniji s ciljem prevencije korupcije, treba odabrati jednu ili više od tri ponuđene objave kako bi se konkretnije prikazale aktivnosti i rezultati koji se poduzimaju.

Objava 205-1: Poslovne djelatnosti za koje je izvršena procjena izloženosti riziku od korupcije traži postotak poslovnih djelatnosti na kojima je izvršena ova procjena.

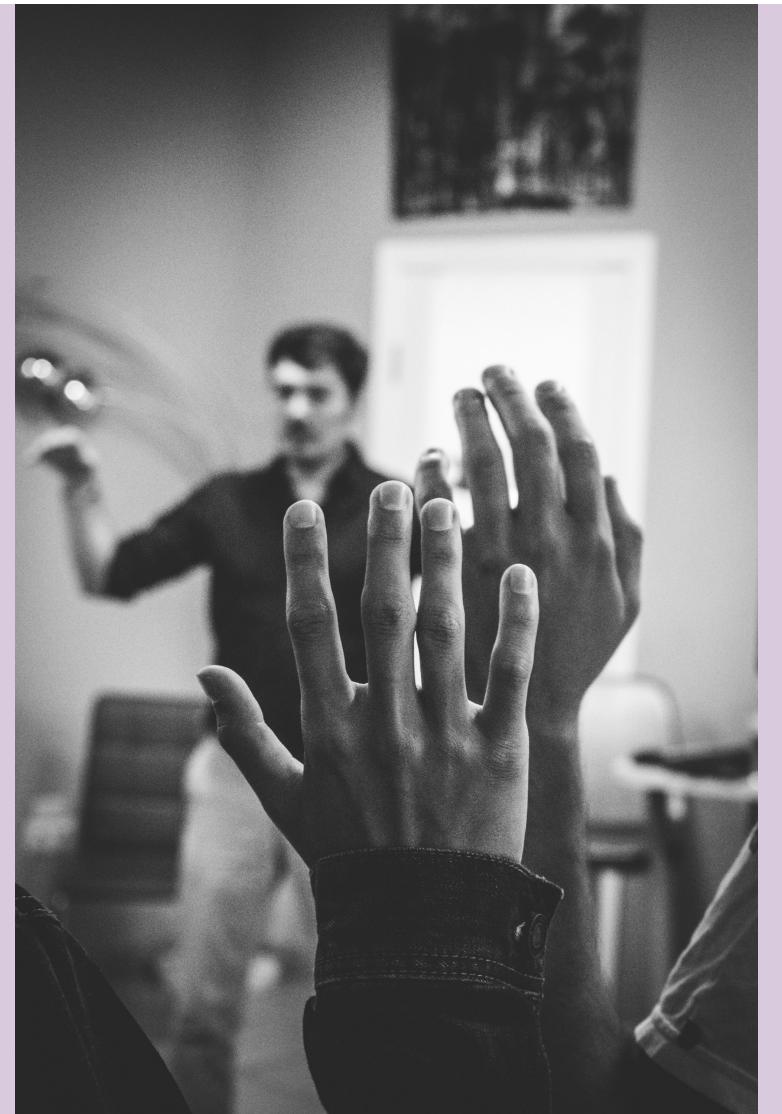
Objava 205-2: Komunikacija i obuka o antikorupcijskim politikama i postupcima traži objavu podataka o broju i postotku članova upravnog tijela, zaposlenika, poslovnih partnera i drugih ključnih dionika kojima su priopćeni antikorupcijska politika i postupci organizacije te o broju i postotku istih koji su prošli antikorupcijsku obuku.

Objava 205-3: Potvrđeni slučajevi korupcije i poduzete mjere govori sama za sebe, a traži informacije o broju evidentiranih slučajeva te na temelju toga broju otkazanih ugovora o radu, raskinutih ugovora s partnerima ili sporova koji su pokrenuti protiv organizacije ili zaposlenika povezanih s korupcijom. Objave koje su ponuđene uz ovaj Standard nude mogućnost da se prikažu neke brojčane vrijednosti povezane s uspostavljenim postupcima i politikama anti-korupcije, no njihov glavni cilj je pokazati da su procesi u kompaniji uspostavljeni te da se zaista i provode.

Ovaj se Standard bavi sudjelovanjem organizacije ili njenih zaposlenika u tajnom udruživanju s potencijalnim konkurentima s ciljem ograničavanja učinka tržišnog natjecanja. U to uključujemo ugovaranje cijena, dogovaranje oko ponuda, kreiranje ograničenja na tržištu, raspodjelje regija, kupaca, linija proizvoda i slično. Pristup upravljanju ovom temom trebao bi prikazati da postoje mјere, politike, procesi, i jasno određenje organizacije o mogućem sudjelovanju u gore navedenim aktivnostima.

Jedina objava ovog Standarda je *Objava 206-1: Ukupan broj pravnih postupaka pokrenutih zbog ponašanja u suprotnosti s načelom slobode tržišnog natjecanja, antitrustovske i monopolističke prakse*. Informacija o postojanju pravnog postupka upućuje da je organizacija uključena u aktivnosti koje su zabrinule treću stranu, a za organizaciju nose rizik od poremećaja tržišnih aktivnosti kao i kaznenih mјera.

Izvor fotografije: Artem Maistev, Unsplash

Nakon što ste definirali sadržaj svojeg izvještaja u kategoriji ekonomskih tema, primjenom načela za definiranje kvalitete izvještaja, treba provjeriti da informacije dane na temelju odabralih standarda *Serijs 200*, daju kompletну sliku najvažnijih utjecaja organizacije na društvo u ekonomskom smislu te da su prikazani svi najvažniji tokovi novca i njihov utjecaj na ekonomsko osnaživanje zajednice u kojoj organizacija posluje.

Također, za svaku odabranu temu prvo je potrebno, korištenjem *GRI 103* prikazati pristup kako se ovom materijalnom temom odnosno njenim ključnim utjecajima upravlja. Ako ne postoji informacija o načinu kako kompanija upravlja materijalnom temom onda ili tema nije materijalna ili organizacija nije odgovorna prema svojim nefinancijskim utjecajima. U svako slučaju, ako nema pristupa upravljanju, najbolje je temu izbaciti iz izvještaja kao ne-materijalnu ili se obvezati na uvođenje sustava upravljanja temom već u narednom izvještajnom periodu.

IZVOR: Birger Strøhl, Unsplash

OKOLIŠNA SERIJA

U nastavku ove brošure prikazat ćeemo kako se izvještava o okolišnoj kategoriji utjecaja u sklopu nefinansijskog izvještavanja koja je u GRI Standardima definirana u Seriji 300 te je obilježena zelenom bojom.

Serija 300 sastoji se od 8 tematskih Standarda GRI-a od kojih svaki opisuje po jednu materijalnu temu u području okoliša koje je definirao GRI. Na svakoj je organizaciji da u procesu definiranja svojih ključnih tema odabere koja od 8 tema koje je odabrao GRI odgovara njenim utjecajima. Pri tome, ovaj popis nije konačan, na organizacijama je da, ako smatraju da postoje dodatni utjecaji, i njih uključe u izvještavanje tako da ih prikažu i opišu na isti način kao i teme opisane u GRI Standardima. GRI naglašava da se u izvještajima pažnja polaze samo onim temama koje je organizacija odabrala u procesu definiranja ključnih utjecaja. No ako je odabrana tema materijalna onda je potrebno prije odabira i prikaza konkretnih materijalnih podataka korištenjem tematski-specifičnih objava,

prikazati pristup i način upravljanja utjecajem (*GRI 103: Pristup upravljanju*) koji opisuje temu, politike, projekte, financije, sustav odgovornosti i upravljanja i sve druge podatke koji će čitatelju približiti način kako se organizacija nosi s nefinansijskim utjecajem, posebno ako se radi o negativnom utjecaju kakvi okolišni utjecaji i jesu.

Odabir materijalnih tema u području okoliša podliježe istim načelima za određivanje sadržaja i kvalitete izvještaja dok opseg izvještavanja o svakoj temi ovisi o ranije odabranoj razini izvještavanja koju smo u uvodnom dijelu opisali detaljnije. Sada ćemo samo kratko napomenuti da, ako ste odabrali Sržnu opciju, koju preporučujemo i koju koriste sve hrvatske organizacije koje izvještavaju, trebate uz pristup upravljanju temom (*GRI 103: Pristup upravljanju*) za prikaz utjecaja odabratи barem jednu od ponuđenih tematski-specifičnih objava koje su sadržane u Standardu.

Umjesto prikaza minimalnog broja objava, predlažemo da odaberete one objave (jednu ili više) koje najbolje opisuju vaš utjecaj u materijalnoj temi, pa čak ako i ne posjedujete sve informacije koje objava traži. U tom slučaju treba obrazložiti razloge zašto informacije nisu dostupne te se obvezati na njihovo praćenje, prikupljane i objavljivanje u narednom izvještajnom periodu.

GRI također zahtijeva da svaki izvještaj objavljen i deklariran kao Sržni, sadrži barem po jednu materijalnu temu iz svakog područja utjecaja, što znači da svaka organizacija mora imati prikazan utjecaj na barem jednu okolišnu temu, od ponuđenih 8. Običaj je da organizacije u izvještajima prikazuju od 10 do 15 materijalnih tema, od kojih je barem tri iz područja okoliša. Naša je preporuka da zaista prikažete minimalno tri teme jer je teško, bez obzira na veličinu organizacije, ne pokriti osnovna pitanja kao što su energija i otpad te materijali ili voda. Također

preporučujemo, ako ste obveznici izvještavanja prema EU Direktivi o nefinansijskom izvještavanju, da prikažete i način kako procjenjujete dobavljače iz perspektive utjecaja na okoliš, budući da Direktiva vrlo jasno stavlja naglasak na odgovornost organizacije za utjecaj koji se događa u lancu vrijednosti s naglaskom na dobavljački lanac.

Izvor fotografije: Samara Dooce, Unsplash

MATERIJALI

EMISIJE

ENERGIJA

OTPAD

VODA I OTPADNE VODE

PRIDRŽAVANJE PROPISA ZAŠTITE OKOLIŠA

BIOLOŠKA RAZNOLIKOST

PROCJENA DOBAVLJAČA U POGLEDU
UTJECAJA NA OKOLIŠ

Prva okolišna materijalna tema prema GRI Standardima bavi se temom ulaznih sirovina koje organizacija koristi u svojoj proizvodnji ili uslužnim djelatnostima. Pri tome razlikujemo neobnovljive materijale (metali, ulje, plastika) ili obnovljivi materijali (drvo, voda). I jedni i drugi mogu biti djevičanski ili reciklirani (već ranije barem jednom upotrijebljeni). Ova tema pokazuje ovisnost organizacije o prirodnim resursima s jedne strane, ali i njen utjecaj na potrošnju resursa s druge. Korištenjem recikliranih ulaznih materijala, organizacija pak pokazuje svoju predanost očuvanju resursa. Tema je objašnjena s tri tematski-specifične objave.

GRI 301-1: Upotrijebljeni materijali prema težini ili obujmu jednostavan je zahtjev i traži od organizacije ukupne količine materijala upotrijebljenih u proizvodnji, za ambalažu i drugo, prema vrsti za sve značajne korištene materijale. Ovi podaci trebaju biti egzaktni i jasno prikazani kako bi čitatelj mogao u jednostavnom, poželjno

tabličnom prikazu razumjeti koje je ključne materijale upotrijebila organizacija.

GRI 301-2: Reciklirani materijali koji spadaju u reciklirane ulazne materijale traži da se posebno prikažu ulazni materijali koji su reciklirani, a organizacija ih koristi u proizvodnji i pružanju usluga. Pri tom je vrlo jasno naglašeno da je potrebno prikazati koji je postotak ulaznih recikliranih materijala u ukupno upotrijebljenim materijalima. Tako se može dobiti jasna slika koliko ozbiljno organizacija ulaže napore u ograničavanje svog utjecaja na resurse, korištenjem alternativnih, recikliranih sirovina.

GRI 301-3: Preuzeti prodani proizvodi i njihovi ambalažni materijali zadnja je objava ovog Standarda koja traži informaciju o postotku preuzetih proizvoda u odnosu na ukupno prodane proizvode u izvještajnom razdoblju.

Ovaj Standard okolišnog područja bavi se energijom te zahtjeva od organizacije prikaz njene potrošnje. Energija se može trošiti u raznim oblicima: kao gorivo, grijanje, hlađenje, para i slično. Organizacija energiju može kupiti ili je pak sama proizvesti. Energija također može biti proizvedena iz obnovljivih ili neobnovljivih izvora. Energija može biti potrošena i nakon proizvodnje proizvoda, a prilikom njegovog korištenja. Svi su ovi podaci važni kako bi prikazali napore koje organizacija ulaže kako bi što učinkovitije koristila energiju bez obzira je li ista kupljena ili proizvedena vlastitim proizvodnim kapacitetima.

Učinkovito korištenje energije i njen obnovljivi izvor važni su faktori u borbi protiv klimatskih promjena i smanjenju ekološkog otiska organizacije. Standard sadrži 5 tematski-specifičnih objava.

GRI 302-1: Potrošnja energije unutar organizacije traži podatke o ukupnoj potrošnji goriva koje je organizacija upotrijebila, posebno za obnovljive i neobnovljive izvore, za proizvodnju energije u organizaciji. Također je

potrebno prikazati kolika je ukupna potrošnja energije u organizaciji, uz odvojeni prikaz potrošnje električne energije, energije za grijanje, hlađenje, proizvodnju pare i drugo. Iznos se umanjuje za prodanu energiju drugim organizacijama.

GRI 302-2: Potrošnja energije izvan organizacije vrlo je kompleksna objava i traži prikaz potrošnje energije izvan organizacije, za potrebe organizacije. Tu su uključene mnoge aktivnosti koje značajno doprinose potrošnji organizacije, od proizvoda i usluga koje organizacija nabavlja, transport i distribucija, otpad koji je nastao tijekom poslovanja, putovanja kako poslovna tako i putovanja do i s posla. Sve ove aktivnosti mjere se prije i poslije procesa organizacije, odnosno u dobavljačkom lancu i prodajnom lancu organizacije. S obzirom na to da je gotovo nemoguće prikazati točno sve ove potrošnje, očekuje se prikaz najvažnijih procesa, kao i procjena kada je nemoguće prikazati egzaktan podatak.

GRI 302-3: Energetski intenzitet prikaz je potrošnje energije za pojedine proizvode, usluge, jedinice proizvoda, za ukupan broj zaposlenih i drugo. Izražava energiju potrebnu po jedinici neke aktivnosti i Pomaže usporedivosti podataka o potrošnji organizacije u odnosu na druge organizacije slične ili iste djelatnosti. Prikazuje učinkovitost organizacije u iskorištenju potrošene energije.

GRI 302-4: Smanjenje potrošnje energije prikazuje pak aktivnosti organizacije za smanjenje potrošnje energije koja je rezultat redizajna procesa, modifikacije opreme, ponašanja zaposlenika i drugih svjesnih inovacija u procesu koje su osmišljene s ciljem štednje energije.

GRI 302-5: Smanjenje energetskih zahtjeva proizvoda i usluga govori o postizanju veće energetske učinkovitosti proizvoda i usluga koje je organizacija prodala.

Ovo je relevantno za proizvođače aparata koji u svom vijeku trajanja troše energiju, ali je također vrlo relevantno za turistički sektor i energetsku učinkovitost hotela, prikazanu primjerice po noćenju.

Za razliku od prethodnih Standarda koji su se bavili vodama, novi GRI 303 iz 2018. godine, osim tematski-specifičnih objava koje traže materijalni prikaz utjecaja, sadrži i dvije tematski-specifične objave koje se bave pristupom upravljanju: *GRI 303-1: Interakcije s vodom kao zajedničkim resursom* i *GRI 303-2: Upravljanje utjecajima nastalim ispuštanjem vode*. GRI traži da pomoću ovih objava organizacije objasne način kako crpe, koriste i ispuštaju vodu, kakav utjecaj ovo korištenje vode ima na dionike, na koji način surađuje s dionicima koji koriste iste izvore iz kojih organizacija crpi i ispušta vodu i kako se trošenje vode ogleda duž čitavog lanca vrijednosti organizacije.

Promjena uvedena 2018. šalje jasnú poruku da se od organizacija traži da promisle o širem utjecaju koji korištenje zajedničkog resursa ima na sve koji koriste isti izvor vode. Tek nakon prikaza širine utjecaja i strategije kako pristupa upravljanju ovim utjecajem, od organizacije

se očekuje da odgovori na tematski-specifične objave povezane s korištenjem vode, a to su objave *GRI 303-3: Crpljenje vode*, *GRI 303-4: Ispuštanje vode* i *GRI 303-5: Potrošnja vode*.

Dok se prve dvije objave moraju koristiti s *GRI 103: Pristup upravljanju*, ove posljednje tri tematski-specifične objave traže konkretnе materijalne podatke o količini i vrsti crpljene vode te njenoj kvaliteti (*GRI 303-3*); o količini i kvaliteti ispuštene vode (*GRI 303-4*) te o potrošenoj vodi te omjeru količine potrošene vode u odnosu na zalihe vode u slivu iz kojeg je voda crpljena. Na ovaj način GRI je objedinio, na jednom mjestu i u jednom Standardu, sve utjecaje organizacije povezane s vodom te je dodatno uveo specifične zahtjeve za prikaz pristupa upravljanju utjecajima koje organizacija ima povezane s vodom.

Ovaj Standard rijetko je korišten pri izvještavanju u Hrvatskoj, a bavi se utjecajem organizacija na prirodne sustave i ekosustave. Biološka je raznolikost važna za očuvanje biljnih i životinjskih vrsta te očuvanje ekosustava i genetske raznolikosti. Poslovni sustavi u Hrvatskoj uglavnom procjenjuju da nemaju značajan utjecaj na biološku raznolikost što je često istina no ne uvijek. Preporučujemo detaljnu ocjenu utjecaja prilikom odbacivanja ovog važnog Standarda. Sastoji se od četiri objave.

GRI 304-1: Lokacije poslovanja koje su na ili u blizini zaštićenih područja traži detaljne informacije o lokaciji zaštićenog područja, tipu zaštite, obliku i veličini poslovanja te vrijednosti zaštićenog područja i njegovom stupnju zaštite.

GRI 304-2 Znatni utjecaji djelatnosti, proizvoda i usluga na biološku raznolikost pak traži vrstu utjecaja na ova područja te posljedice koje su rezultat tih utjecaja.

GRI 304-3: Zaštićena ili obnovljena staništa je objava o broju zahvata s ciljem obnove staništa te uspjehu ovih aktivnosti.

GRI 304-4: traži Ukupan broj IUCN vrsta koje imaju staništa u područjima pogodjenim poslovnim djelatnostima. Posebno preporučujemo turističkim organizacijama da pažljivo procijene svoj utjecaj prema ovom Standardu.

Izvor: Vladimir Kudinov, Unsplash

Emisije su GRI Standard koji je direktno povezan sa Standardom *GRI 302: Energija* jer u najvećoj mjeri zahtjeva informacije o ispuštanju tvari u atmosferu koje su povezane s potrošnjom energije, kao što su staklenički plinovi (GHG), ali i druge štetne tvari kao NOx, SOx i drugo. Staklenički su plinovi glavni uzročnik klimatskih promjena koje su ocijenjene najvećom prijetnjom stabilnosti i opstanku ljudske vrste na zemlji. Osim klimatskih promjena, ispuštanje štetnih tvari u zrak može oštetiti ozonski omotač, ekosustave, kvalitetu zraka, zakiseliti tlo, uništiti šume i drugo.

Prema GHG Protokolu za izvještavanje o stakleničkim plinovima, emisije stakleničkih plinova dijele se na tri područja s čime je usklađen i ovaj Standard koji se sastoji od 7 objava od kojih se prve tri

bave stakleničkim plinovima i odgovaraju spomenutim područjima dok se ostale bave drugim vrstama emisija u zrak.

GRI 305-1: Izravne emisije GHG (Područje 1) obuhvaćaju emisije CO₂ iz potrošnje goriva navedene u Objavi 302-1 a odnose se na sve emisije iz izvora u vlasništvu ili pod nadzorom organizacije: proizvodnje energije, tehnoloških procesa, izgaranja goriva u vozilima i drugo.

GRI 305-2: Neizravne energetske emisije GHG (Područje 2) se pak uglavnom odnose na emisije CO₂ nastale u proizvodnji kupljene energije (električne i druge).

GRI 305-3: Ostale neizravne emisije GHG (Područje 3) obuhvaćaju emisije koje ne nastaju kao posljedica aktivnosti organizacije već nastaju u lancu vrijednosti kao što su dobavljački lanac i lanac prodaje, uključujući uporabu proizvoda koje je organizacija proizvela kao što su vozila ili kućanski uređaji, emisije nastale zbrinjavanje primjerice ambalaže prodanih proizvoda i slično.

GRI 305-4: Intenzitet emisija GHG predstavlja emisije sva tri područja po toni proizvoda, jedinici usluge, jedinici proizvoda ili nekoj drugoj adekvatnoj usporednoj vrijednosti.

GRI 305-5: Smanjenje emisija GHG objava je u kojoj organizacije prikazuju napore i rezultate inicijativa za smanjenje emisija koje uključuju redizajn proizvoda ili procesa, zamjenu goriva, promjene u ponašanju zaposlenika i drugo.

GRI 305-6 i GRI 305-7 objave su koje traže od organizacija informacije o emisijama tvari koje oštećuju ozon (305-6) odnosno emisija NOx i SOx i drugih značajnih emisija u zrak. (305-7).

Objave u Standardu *GRI 306 Otpad* osmišljene su kako bi pomogle organizaciji bolje razumjeti i izvestiti svoje utjecaje povezane s otpadom i kako upravlja tim utjecajima. Objave zahtijevaju informacije o tome kako organizacija sprječava stvaranje otpada i kako upravlja otpadom čije se nastajanje unutar vlastitih aktivnosti te uzvodno i nizvodno u svom vrijednosnom lancu ne može spriječiti.

Objava 306-1 Stvaranje otpada i značajni utjecaji vezani uz otpad objašnjava da procjena kako materijali ulaze, kako se kreću unutar i kako izlaze iz organizacije mogu pomoći da organizacija razumije u kojem dijelu vrijednosnog lanca materijali postaju otpad. Ovakav pristup pruža holistički pregled nastajanja otpada i njegovih uzroka, što zauzvrat može pomoći organizaciji u prepoznavanju mogućnosti za sprečavanje stvaranja otpada i za usvajanje mjera kružnog gospodarstva.

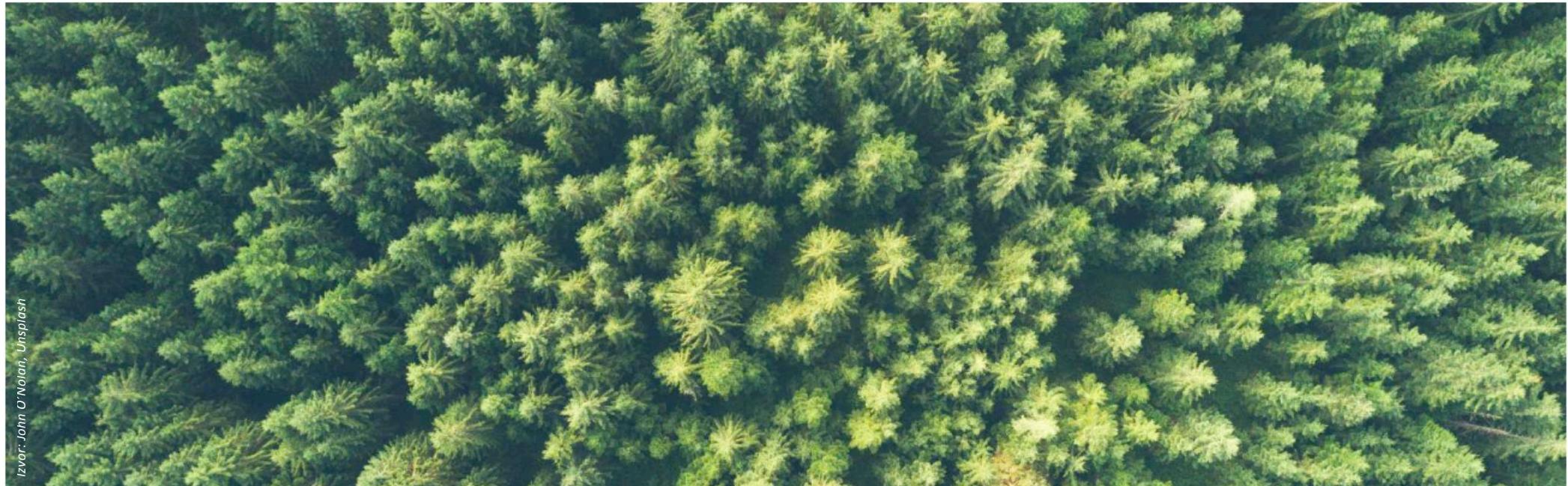
Objava 306-2 Upravljanje značajnim utjecajima vezanim uz otpad proučava načine na koji je organizacija uključena u negativne utjecaje u svezi stvaranja otpada, a poznavanje vlastitih procesa važno je za određivanje odgovora organizacije na takav utjecaj.

Objava 306-3 Nastali otpad, Objava 306-4 Otpad preusmjeren iz zbrinjavanja i *Objava 306-5 Otpad usmjerjen na odlaganje* odnose se na proizvedeni otpad i pokazatelje upravljanjem utjecaja na otpad s obzirom na načine rješavanja problema otpada. Hijerarhija gospodarenja otpadom daje prioritet sprečavanju stvaranja otpada, nakon čega slijede operacije recikliranja i upotrebe koje kroz pripremu za ponovnu upotrebu, recikliranje i druge operacije, smanjuju količine odloženog otpada. S druge strane, kako objašnjava *Objava 306-5*, odlaganje je najmanje poželjna opcija u hijerarhiji gospodarenja otpadom zbog negativnih utjecaja na okoliš i ljudsko zdravlje.

Ovaj Standard se sastoji od jedne objave, *GRI 307-1: Nepridržavanje zakona i propisa iz područja zaštite okoliša*, a cilj joj je dobiti informacije o usklađenosti organizacije s primjenjivim zakonima i propisima i drugim mehanizmima zaštite okoliša.

Objava traži podatak o broju i iznosima novčanih kazni koje je organizacija bila prisiljena platiti kao posljedicu nepridržavanja okolišnih propisa.

Izvor: John O'Nolan, Unsplash

Standard traži od organizacija da primjenjuju dubinsku provjeru dobavljača pomoću kriterija utjecaja na okoliš kako bi spriječile negativan utjecaj dobavljačkog lanca na okoliš. Informacije prikazuju napore organizacije u ublažavanju negativnih utjecaja na okoliš u dobavljačkom lancu kojima i sama indirektno pridonosi.

GRI 308-1: Novi dobavljači koji su provjereni pomoću kriterija utjecaja na okoliš zahtijeva podatak o udjelu (postotku) novih dobavljača koji su evaluirani iz perspektive okoliša. Vrlo rijetko je ovaj podatak prikazan u izvještajima.

GRI 308-2: Negativni utjecaj dobavljačkog lanca na okoliš i poduzete mjere pak je objava koja traži informaciju o broju dobavljača koje se procjenjuje, broju dobavljača kojima su utvrđeni negativni utjecaji te broju koji je sukladno tome sankcioniran zahtjevima za poboljšanje ili pak prekidom

poslovnog odnosa. Dokazuje da organizacija zaista djeluje sukladno deklariranim sustavu upravljanja okolišem. Predstavlja prikaz vjerodostojnosti organizacije.

Izvor fotografije: Thomas Richter, unsplash

DRUŠTVENA SERIJA

U posljednjem dijelu ove brošure objasnit ćemo kako se izvještava o društvenoj kategoriji utjecaja u sklopu nefinansijskog izvještavanja koja je u GRI Standardima definirana u Seriji 400 te je obilježena narančastom bojom.

Serija 400 sastoji se od 19 tematskih Standarda GRI-a od kojih svaki opisuje po jednu materijalnu temu u društvenom području koje je definirao GRI. Na svakoj je organizaciji da u procesu definiranja svojih ključnih tema odabere koja od

19 tema koje je odabrao GRI odgovara njenim utjecajima. Pri tome, ovaj popis nije konačan, na organizacijama je da ako smatraju da postoje dodatni utjecaji, i njih uključe u izvještavanje tako da ih prikažu i opišu na isti način kao i teme opisane u GRI Standardima.

GRI naglašava, da se u izvještajima pažnja polaže samo onim temama koje je organizacija odabrala u procesu definiranja ključnih utjecaja. No, ako je odabrana tema materijalna, onda je potrebno prije odabira i prikaza konkretnih materijalnih podataka korištenjem tematski-specifičnih objava, prikazati pristup i način upravljanja utjecajem (*GRI 103: Pristup upravljanju*) koji opisuje temu, politike, projekte, financije, sustav odgovornosti i upravljanja i sve druge podatke koji će čitatelju približiti način kako se organizacija nosi s nefinansijskim utjecajem, posebno ako se radi o negativnom utjecaju.

Odabir materijalnih tema u području društva podliježe istim načelima za određivanje sadržaja i kvalitete izvještaja dok opseg izvještavanja o svakoj temi ovisi o ranije odabranoj razini izvještavanja koju smo u prvom broju ovog serijala opisali detaljnije. Sada ćemo samo kratko napomenuti da, ako ste odabrali Sržnu opciju, koju preporučujemo i koju koriste sve hrvatske organizacije koje izvještavaju, trebate uz pristup upravljanju temom (*GRI 103: Pristup upravljanju*) za prikaz utjecaja odabrati barem jednu od ponuđenih tematski-specifičnih objava koje su sadržane u Standardu. Umjesto prikaza minimalnog broja objava, predlažemo da odaberete one objave (jednu ili više) koje najbolje opisuju vaš utjecaj u materijalnoj temi, pa čak i ako ne posjedujete informacije potrebne za pojedinu objavu. U tom slučaju treba obrazložiti razloge zašto informacije nisu dostupne te se obvezati na njihovo praćenje, prikupljane i objavljivanje u narednom izvještajnom periodu.

GRI također zahtijeva da svaki izvještaj objavljen i deklariran kao Sržni, sadrži barem po jednu materijalnu temu iz svakog područja utjecaja, što znači da svaka organizacija mora imati prikazan utjecaj na barem jednu društvenu temu, od ponuđenih 19. Velika će kompanija, ako želi prikazati svoj utjecaj očekivano izvijestiti o desetak materijalnih tema iz područja društva. Također preporučujemo, ako ste obveznici izvještavanja prema EU Direktivi o nefinancijskom izvještavanju, prikažete i način kako procjenjujete dobavljače iz perspektive društvenog utjecaja, budući da Direktiva vrlo jasno stavlja naglasak na odgovornost organizacije za utjecaj koji se događa u lancu vrijednosti s naglaskom na dobavljački lanac.

ZAPOŠLJAVANJE

RAZNOLIKOST I JEDNAKE
MOGUĆNOSTI

ODNOSI ZAPOSLENIKA I
MENADŽMENTA

NEDISKRIMINACIJA

ZDRAVLJE I SIGURNOST NA RADNOM
MJESTU

SLOBODA UDRUŽIVANJA I
KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA

OBUKA I OBRAZOVANJE

DJEČJI RAD

PRISILNI ILI OBVEZNI RAD

LOKALNE ZAJEDNICE

SIGURNOSNE PRAKSE

PROCJENE DOBAVLJAČA U POGLEDU
UTJECAJA NA DRUŠTVO

PRAVA DOMICILNOG STANOVNIŠTVA

JAVNE POLITIKE

PROCJENA LJUDSKIH PRAVA

ZDRAVLJE I SIGURNOST KUPACA

MARKETING I OZNAČAVANJE

PRIVATNOST KUPACA

PRIDRŽAVANJE SOCIO-EKONOMSKIH
PROPISA

Prvi Standard ovog područja govori o zapošljavanju. Relevantne informacije ovdje su informacije o pristupu organizacije zapošljavanju, kreiranju radnih mesta, načinu ugovaranja rada, zadržavanju zaposlenika i drugim praksama i aktivnostima za zaposlenike. Opisuju ga tri tematski-specifične objave.

GRI 401-1: Stope novog zapošljavanja i fluktuacije zaposlenika traži informacije o broju i stopi novih zaposlenika prema dobi, regiji i spolu te fluktuaciji zaposlenika prema istim obilježjima.

GRI 401-2: Povlastice osigurane zaposlenicima koji rade na puno radno vrijeme, a koje nisu osigurane zaposlenicima zaposlenima privremeno ili na nepuno radno vrijeme.

GRI 401-3: Roditeljski dopust zahtijeva podatke o ukupnom broju zaposlenika koji imaju pravo na roditeljski dopust prema spolu te stopi koja je to pravo iskoristila. Zatim traži podatke o broju i stopi zaposlenika koji su se vratili na posao te koji su na radnom mjestu ostali dulje od 12 mjeseci nakon povratka.

Ovaj pokazatelj bavi se odnosom zaposlenika i menadžmenta i mogućnosti pravovremene rasprave s predstavnicima radnika o značajnim promjenama u poslovanju. Jedini pokazatelj *GRI 402-1*, traži informaciju o *Najkraćem razdoblju u kojem se unaprijed obavještava o značajnim promjenama u radu*.

Novi Standard *GRI 403: Zdravlje i sigurnost na radnom mjestu 2018* uveo je velike promjene u ovo područje, što je vidljivo već iz broja tematski-specifičnih objava. Naime stari *GRI 403* sastojao se od četiri tematski-specifične objave (*GRI 403-1: Zastupljenost radne snage u formalnim zajedničkim odborima za zdravstvena i sigurnosna pitanja, koji se sastoje od predstavnika uprave i radnika; GRI 403-2: Vrste i stope ozljeda, profesionalnih bolesti, izgubljenih dana i izostanaka te ukupan broj smrtnih slučajeva povezanih s nesrećama na radu; GRI 403-3: Radnici s visokom učestalosti ili velikim rizikom od bolesti povezanih s njihovim zanimanjem i GRI 403-4: Zdravstvena i sigurnosna pitanja obuhvaćena formalnim sporazumima sa sindikatima*).

Objave su se bavile statističkim podacima o broju i tipu ozljeda koje je organizacija zabilježila u izvještajnom periodu, rizicima za pojedine tipove radnika ili radnih mjeseta te uključivanje radnika u odlučivanje o zaštiti zdravlja i zaštiti na radu putem zajedničkih odbora te sporazumima sa sindikatima.

Izvor: Owen Beard, Unsplash

Da je naglasak opet stavljen na pristup upravljanju nefinancijskim utjecajima povezanim sa sigurnošću radnika i njihovim zdravljem, govori u prilog činjenica da je od deset objava čak sedam povezano s pristupom upravljanju te se moraju koristiti u kombinaciji s *GRI 103: Pristup upravljanju*. Ove objave traže od organizacije da odgovori na pitanje postoji li uveden sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću na radnom mjestu (*GRI 403-1: Sustav upravljanja zdravljem i sigurnošću na radnom mjestu*), koji pristup organizacija koristi kako bi identificirala opasnosti na radnom mjestu, koji su postupci na raspolaganju radnicima da prijave opasnosti te kako se istražuju nesreće koje su se dogodile (*GRI 403-2: Identifikacija opasnosti, procjena rizika i istraživanje nesreća*), kakve su sve zdravstvene usluge na raspolaganju radnicima na radnom mjestu (*GRI 403-3: Zdravstvene usluge na radnom mjestu*), kako radnici sudjeluju u ocjeni i provedbi sustava upravljanja te postoje li formalna povjerenstva

menadžmenta i radnika (*GRI 403-4: Sudjelovanje radnika, savjetovanje i komunikacija o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu*), kako se radnici obučavaju o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu (*GRI 403-5: Obuka radnika o zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu*), kakve su zdravstvene usluge na raspolaganju radnicima koje nisu direktno povezane sa zaštitom na radu kao što su primjerice kampanje o prestanku pušenja, dodatni zdravstveni pregledi s ciljem prevencije teških nezaraznih bolesti poput karcinoma i drugo (*GRI 403-6: Promocija zdravlja radnika*) te kako organizacija pristupa sprečavanju i ublažavanju značajnih negativnih utjecaja koji su direktno povezani s djelatnošću, proizvodima ili uslugama, poslovnim odnosima ili drugim povezanim opasnostima i rizicima (*GRI 403-7: Sprečavanje i ublažavanje utjecaja zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu direktno povezanih s poslovnim odnosima*).

Nakon što odgovori na ovih sedam tematskih objava povezanih s pristupom upravljanju, organizacija može odgovoriti na neke od tri ponuđene tematski-specifične objave koje se bave brojem radnika koji su obuhvaćeni sustavom upravljanja zdravljem i sigurnošću na radnom mjestu (*GRI 403-8: Radnici obuhvaćeni sustavom upravljanja zdravljem i sigurnošću na radnom mjestu*), statistikom povezanom s brojem i tipom ozljeda na radu (*GRI 403-9: Ozljede na radu*) te na kraju sa statističkim podacima koji vrlo detaljno opisuju bolesti koje su povezane s radnim mjestom (*GRI 403-10: Bolesti povezane s radnim mjestom*).

Ovdje se radi o vrlo značajnim izmjenama koje su sadržane u ovom Standardu, zahtjevi koji su sada stavljeni pred organizacije su značajno obimniji i stroži te možemo очekivati da će određeni dio organizacija

odustati od ovih tema budući da nema mnogo onih koji su ovaj standard odabrali kao materijalnu temu, a da mogu u ovom trenutku odgovoriti na ove zahtjeve. Iako mnoge organizacije temeljito ulažu u programe i prate učinak na zdravlje i sigurnost na radnom mjestu, kao i na upravljanje vodama, dio će svakako biti suočen sa zahtjevima na koje neće moći odgovoriti. Ipak, GRI je odredio određeni period prilagodbe te obvezna primjena ovih Standarda počinje za sve izvještaje objavljene nakon 1. siječnja 2021. godine. Naravno da GRI potiče i raniju primjenu novih Standarda, no ipak organizacije su dobine period od dva izvještajna razdoblja da se prilagode.

Ovaj Standard obuhvaća temu obuke i obrazovanja što uključuje pristup organizacije obuci i stjecanju vještina kao i o procjeni radnog učinka i individualnog razvoja. To uključuje programe zapošljivosti te pomoći pri okončanju radnog vijeka. Definiran je s tri tematski-specifične objave.

GRI 404-1: Prosječan godišnji broj sati obuke po zaposleniku zahtijeva informaciju o prosječnom broju sati obuke koju su zaposlenici prošli u izvještajnom razdoblju prema spolu i kategoriji zaposlenika. Potrebno je ovdje naglasiti da je vrlo često ovaj standard korišten u izvještavanju u Hrvatskoj i da je vrlo često prikazan nepotpun podatak. Objava je ponudila jednostavne formule koje osiguravaju pravilno izvještavanje te ih je

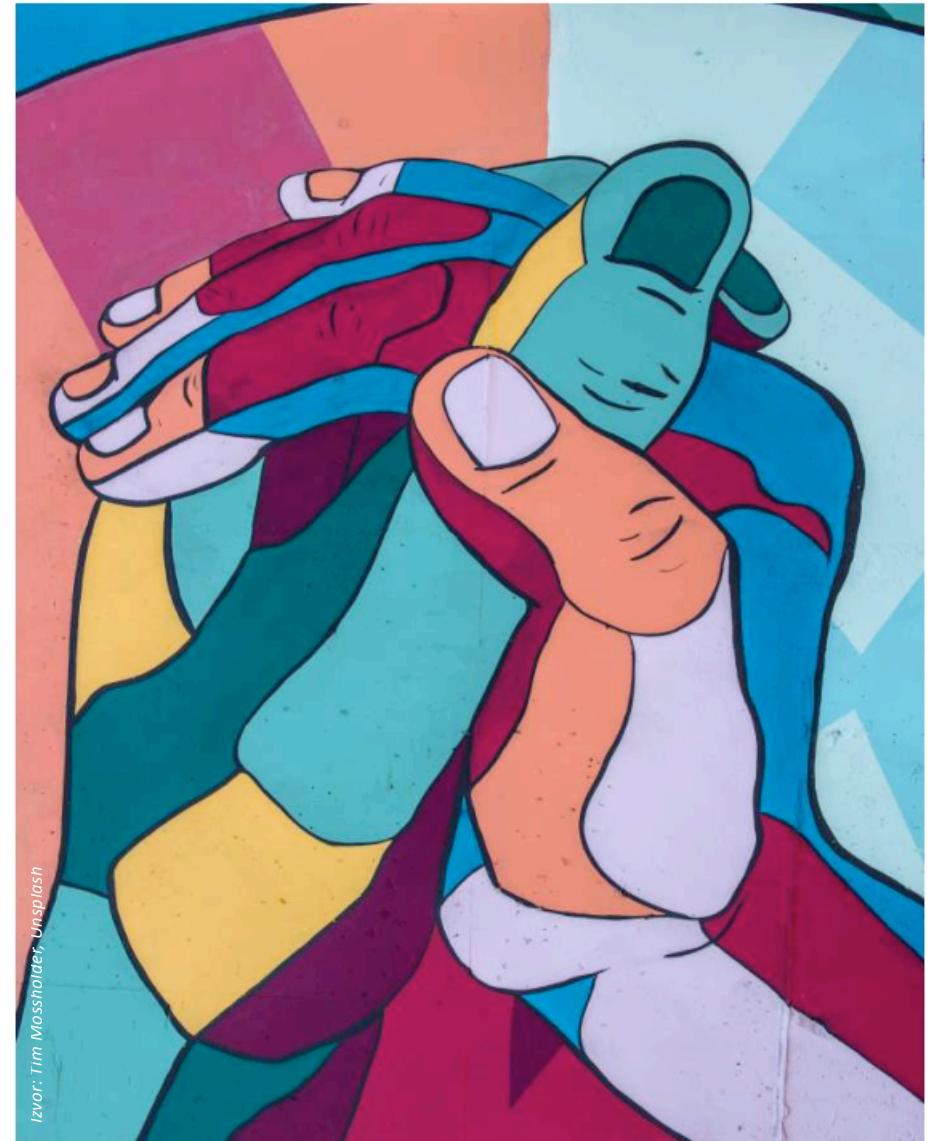
potrebno koristiti. One eksplicitno traže prikaz ukupnog broja sati obuke po zaposleniku, po ženi/ muškarcu te po pojedinoj kategoriji zaposlenika. Važno je dati informaciju o tome je li obrazovanje jednakost dostupno linijskim radnicima i menadžmentu, odnosno kolike su razlike u broju sati obrazovanja između ovih kategorija. Također se traži i informacija o jednakim mogućnostima za oba spola kada je obrazovanje u pitanju.

Druge dvije objave traže informacije o *Programima za stjecanje vještina i programima koji podupiru stalnu mogućnost zapošljavanja zaposlenika (GRI 404-2)* te *Postotku zaposlenika koji dobivaju redovitu ocjenu radnog učinka i individualnog razvoja (GRI 404-3)*.

Standard se bavi pristupom organizacije raznolikosti i jednakim mogućnostima na radnom mjestu što može doprinijeti značajnim koristima za organizaciju i zaposlenike jer može ostvariti pristup većem potencijalu radnika. Ove se koristi prenose i na društvo jer veća raznolikost promiče društvenu stabilnost i podupire ekonomski razvoj. Dvije su objave:

Objava 405-1: *Raznolikost upravnih tijela i zaposlenika govori o udjelu manjinskih skupina u upravnim tijelima* (prema spolu, dobi, te drugim ranjivim skupinama), a objava 405-2 govori o *Omjeru osnovne plaće i naknade za žene i muškarce*.

Izvor: Tim Mossholder, Unsplash

Izvor: Sushil Nash, Unsplash

Ovaj se Standard bavi nediskriminacijom koja je definirana kao čin i posljedica nejednakog postupanja s osobama, nametanjem nejednakih tereta ili uskratom beneficija, umjesto pravičnog postupanja sa svakom osobom na temelju osobnih zasluga. Tu možemo pridodati uznemiravanje koje je definirano kao niz izjava ili činova koji su neželjeni ili bi se razumno trebali smatrati neželjenima u odnosu na osobu kojoj su upućene.

Definira ga jedna objava 406-1: *Slučajevi diskriminacije i poduzete korektivne mjere* koja traži podatke o broju slučajeva diskriminacije na temelju rase, boje kože, spola, vjere, političkog mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla prema unutarnjim i vanjskim dionicima te mjerama koje su poduzete.

Standard obuhvaća slobodu udruživanja i kolektivnog pregovaranja koja se smatra ljudskim pravom sukladno međunarodnim deklaracijama i konvencijama. Obuhvaća sve vrste pregovora koji se odvijaju između jednog ili više poslodavaca ili organizacija poslodavaca s jedne i jedne ili više organizacija radnika (sindikata) s druge strane.

Objava 407-1: *Djelatnosti i dobavljači prepoznati kao oni kod kojih bi ostvarivanje prava na slobodu udruživanja i kolektivnog pregovaranja moglo biti ugroženo* traži od organizacije da prepozna u svojem poslovanju i dobavljačkom lancu vrste djelatnosti, dobavljače, zemljopisna područja ili države u kojima imaju djelatnosti ili dobavljače koji su označeni kao rizični. Radi se o dubinskoj provjeri djelatnosti organizacije iz perspektive mogućih negativnih utjecaja njenih procesa na prava radnika.

Standard se bavi pitanjem dječjeg rada koje je ključno pitanje glavnih regulativa koje se bave ljudskim pravima. Pri tome se dječji rad definira kao rad djece mlađe od 15 godina, a koji im uskraćuje pravo na djetinjstvo, njihov potencijal i dignitet te je štetan za njihov fizički i mentalni razvoj kao i pravo na obrazovanje. Ovdje ne govorimo o zapošljavanju mlađih ili na rad kod djece koji je siguran i omogućuje obrazovanje i djetinjstvo. Od organizacija koje ovu temu odaberu kao materijalnu očekuje se da provedu dubinsku provjeru s ciljem sprečavanja dječjeg rada u svim svojim djelatnostima i kod dobavljača.

Opisan je s jednom objavom *GRI 408-1: Djelatnosti i dobavljači prepoznati kao oni kod kojih u značajnoj mjeri postoji opasnost od*

slučajeva dječjeg rada gdje se kao i kod *GRI 407-1* traži da organizacija u svojem poslovanju i dobavljačkom lancu prepozna mjesta, države ili dobavljače koji su rizični po pitanju korištenja dječjeg rada.

Izvor fotografije: Kat, Unsplash

Izvor: Matthew Lancaster, Unsplash

Standard se bavi fundamentalnim ljudskim pravom osoba da ne budu podvrgnute prisilnom ili obveznom radu. Oblici prisilnog rada najčešće su rad u zatvorima, trgovanje ljudima za potrebe prisilnog rada, prisilno zapošljavanje, rad temeljen na dugovanju i slično. Od organizacije se očekuje dubinska provjera poslovnih djelatnosti i dobavljača kako bi se izbjeglo sudjelovanje ili bilo kakva poveznica s prisilnim radom.

Objava GRI 409-1: *Djelatnosti i dobavljači prepoznati kao oni kod kojih u značajnoj mjeri postoji opasnost od slučajeva prisilnog ili obveznog rada zahtjeva objavu rezultata gore navedene dubinske provjere.*

Tema uključuje sigurnosne prakse s naglaskom na postupanje zaštitarskog osoblja prema trećoj strani i potencijalnom riziku od prekomjerne sile i drugih oblika kršenja ljudskih prava. Obuka zaštitarskog osoblja o ljudskim pravima pomaže osigurati razumijevanje o tome kada i kako uporabiti silu.

Objava *GRI 410-1: Zaštitarsko osoblje obuhvaćeno obukom o politikama ili postupcima zaštite ljudskih prava* traži podatak o postotku zaštitarskog osoblja koje je prošlo obuku o ljudskim pravima te traži podatak o tome postoji li ista obveza za osoblje treće organizacije.

IZvor: Rayner Simpson, unsplash

Ova tema uglavnom nije materijalna za kompanije koje izvještavaju u Hrvatskoj budući da pokriva prava plemenskih naroda čiji su običaji i okolnosti različite od ostatka nacionalne zajednice odnosno naroda u neovisnim zemljama koji se smatraju domorodački na temelju porijekla i tradicionalnog nastanjivanja područja prije kolonizacije ili ustanovljenja trenutnih državnih granica.

Objava *GRI 411-1: Slučajevi kršenja prava domicilnog stanovništva* traži podatak o broju slučajeva kršenja te poduzetim mjerama koje je organizacija poduzela.

Izvor: Olga Bast, Unsplash

Tema se bavi procjenom ljudskih prava prema međunarodnim standardima koje je definirao UN u Smjernicama o poslovnom sektoru i ljudskim pravima. Organizacija, kako bi procijenila utjecaj svojih djelatnosti na ljudska prava, mora izvršiti provjeru utjecaja svojih djelatnosti. Također može kriterije ljudskih prava uključiti u svoje procese procjene i definiranje ugovora s drugim organizacijama.

Definirana je trima objavama. *GRI 412-1: Djelatnosti nad kojima je izvršena provjera poštivanja ljudskih prava i procjene utjecaja* traži podatke o broju i postotku djelatnosti nad kojima je provjera ljudskih prava izvršena.

GRI 412-2: Obuka zaposlenika o politikama ili postupcima zaštite ljudskih prava traži podatak o ukupnom broju sati obuke o ovim temama te o postotku zaposlenika koji su prošli obuku zaštite ljudskih prava u značajnim djelatnostima.

GRI 412-3: Značajni sporazumi o ulaganju i ugovori koji sadrže klauzule o ljudskim pravima ili koji su podvrgnuti analitičkom pregledu s obzirom na ljudska prava govori o broju i udjelu značajnih sporazuma i ugovora koji sadrže predmetne klauzule ili su podvrgnuti analizi iz perspektive ljudskih prava.

Lokalna zajednica definirana je kao osobe ili grupe koje žive ili rade u područjima koja su ekonomski, društveno i okolišno pod utjecajem poslovnih djelatnosti organizacije koji mogu biti pozitivni ili negativni. Poslovanje i infrastruktura mogu značajno utjecati na lokalne zajednice pa se od organizacije očekuje da predviđa i kada je to moguće, izbjegne potencijalne štetne utjecaje.

Uspostavljenje učinkovitog procesa prepoznavanja dionika i njihovog uključivanja je osnova razumijevanja ranjivosti lokalnih zajednica i načina kako organizacija na njih utječe.

Dvije objave definiraju ovaj Standard. *Objava 413-1:*

Djelatnosti u kojima su provedeni uključivanje lokalne zajednice, procjene utjecaja i razvojni programi obuhvaća podatke o postotku djelatnosti u kojima su lokalne zajednice uključene u procjene utjecaja i razvojne

programe (procjene društvenog utjecaja i utjecaja na okoliš, razvojni programi zajednice, odbori, vijeća, procesi rješavanja sporova i drugo). Objava *GRI 413-2: Djelatnosti sa značajnim stvarnim i potencijalnim negativnim utjecajima na lokalne zajednice* traži informacije o mjestu poslovanja i utjecajima koji su definirani u postupku procjene.

Ukoliko je organizacija ovu temu odabrala kao materijalnu, utoliko se očekuje da provede dubinsku provjeru utjecaja na društvo u dobavljačkom lancu. Uključeni su utjecaji koje je organizacija uzrokovala ili im je doprinijela ili koji su povezani s njezinim djelatnostima, proizvodima i uslugama. Objave u ovom Standardu pružaju informacije o pristupu sprečavanju i ublažavanju negativnog utjecaja dobavljačkog lanca organizacije. S obzirom na važnost ovog utjecaja prema Direktivi o nefinancijskom izvještavanju kao i GRI Standardima, ova bi tema trebala biti materijalna za svaku organizaciju koja izvještava.

Objava *GRI 414-1: Novi dobavljači koji su provjereni pomoću kriterija utjecaja na društvo* je informacija o postotku dobavljača koji su provjereni pomoću kriterija utjecaja na društvo.

Objava *GRI 414-2: Negativni utjecaji dobavljačkog lanca na društvo i poduzete mjere* daje pregled broja dobavljača na kojima je izvršena procjena, onih za koje je utvrđeno da imaju stvarne ili potencijalne negativne utjecaje te načinu kako je organizacija reagirala bilo da je tražila poboljšanja ili je prekinula poslovni odnos.

Standard se bavi načinom kako se organizacija uključuje u razvoj javnih politika kroz lobiranje ili novčanu pomoć političkim strankama, političarima ili ciljevima. Organizacija može pozitivno utjecati na javne politike, ali i predstavljati rizik povezan s korupcijom, mitom ili neprimjerenim utjecajem. Objava ove teme, *GRI 415-1: Politički prilozi* traži od organizacije da izvijesti podatke o ukupnim novčanim i nenovčanim političkim prilozima koje je dala prikazano prema pojedinom primatelju.

Izvor: *Frederic Kober, Unsplash*

Organizacija koja je ovu temu odabrala kao materijalnu mora izvijestiti o naporima da se osigura zdravlje i sigurnost kupaca duž životnog ciklusa proizvoda i usluga, usklađenosti s regulativom i dobrovoljnim kodeksima o zdravlju i sigurnosti kupaca.

Objava *GRI 416-1: Procjena utjecaja na zdravlje i sigurnost značajnih kategorija proizvoda i usluga* nas informira o postotku kategorija proizvoda i usluga za koje je izvršena procjena radi poboljšanja utjecaja na zdravlje i sigurnost.

GRI 416-2: Slučajevi nepridržavanja propisa u vezi s utjecajima proizvoda i usluga na zdravlje i sigurnost traže ukupan broj slučajeva nepridržavanja propisa te informacijama kako su slučajevi sankcionirani.

Standard se bavi podacima o proizvodima i uslugama, označavanju i marketinškim komunikacijama. To uključuje točne i odgovarajuće informacije kupcima o pozitivnim i negativnim ekonomskim, okolišnim i društvenim utjecajima proizvoda i usluga, kako iz perspektive označavanja proizvoda tako i iz perspektive marketinških komunikacija. Standard je opisan trima tematski-specifičnim objavama.

GRI 417-1: Vrsta podataka o proizvodu i usluzi i označavanje informira nas o tome daju li se o proizvodima i uslugama informacije o izvoru dijelova, sadržaju tvari koje mogu utjecati na okoliš, sigurnoj uporabi proizvoda, zbrinjavanju proizvoda i drugo.

GRI 417-2: Slučajevi nepridržavanja propisa i dobровoljnih kodeksa u vezi s podacima o proizvodu i usluzi te označavanju izvještava o ukupnom broju slučajeva nepridržavanja propisa u vezi s podacima o proizvodu i uslugama i načinu kako su slučajevi sankcionirani.

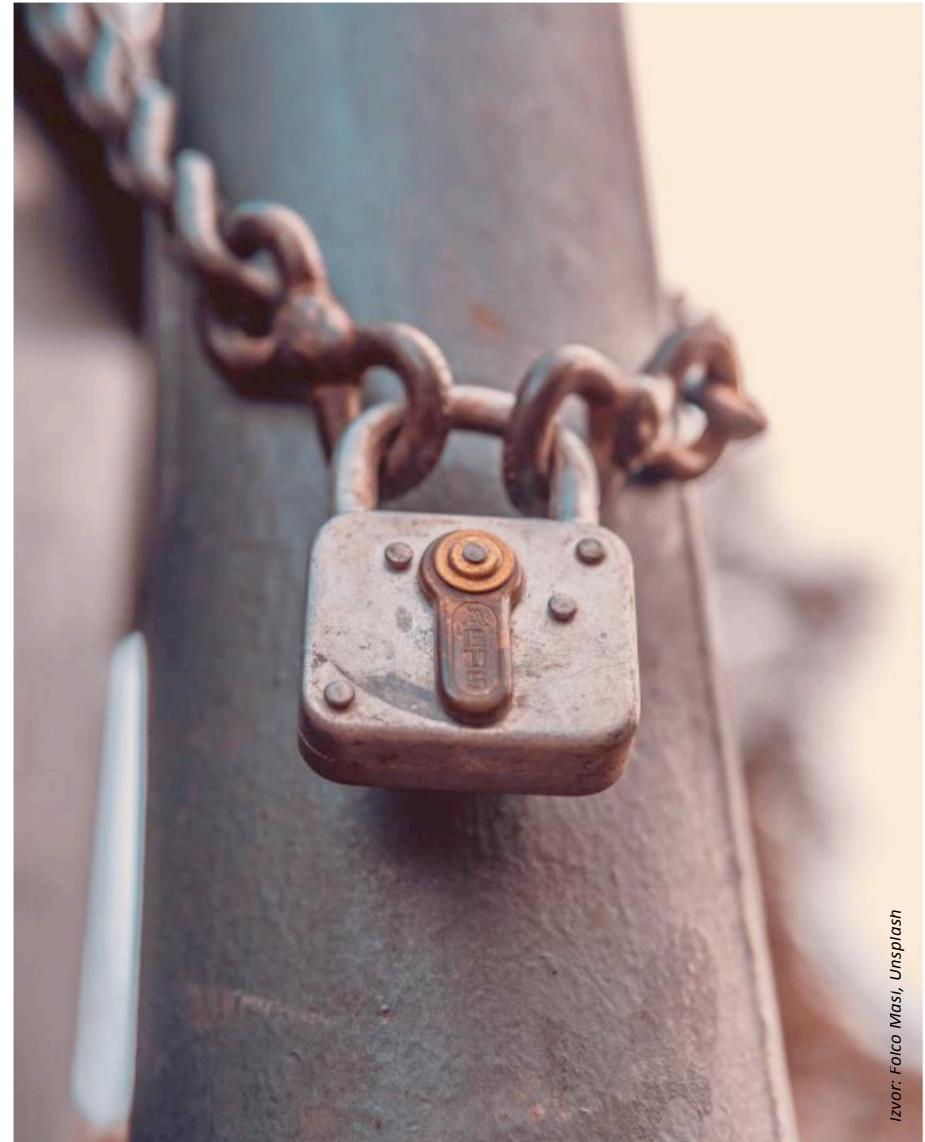
GRI 417-3: Slučajevi nepridržavanja propisa i dobrovoljnih kodeksa u vezi s marketinškim komunikacijama izvještava o ukupnom broju slučajeva nepridržavanja propisa u vezi s podacima o marketinškim komunikacijama i načinu kako su slučajevi sankcionirani.

Standard se bavi temom privatnosti kupaca te gubitkom osobnih podataka o kupcu i povredama privatnosti kupaca. To može rezultirati kršenjem zakona koji se tiču zaštite kupaca. Standard je opisan objavom *GRI 418-1: Opravdane pritužbe u vezi s povredama privatnosti kupaca i gubicima osobnih podataka o kupcu*, koji traži podatke o pritužbama koje su primljene od stanaka ili od regulatornih tijela.

Organizacija mora izvijestiti o ukupnom broju gubitaka osobnih podataka o kupcu. Od organizacija se također očekuje da ne koriste osobne podatke kupaca osim u svrhu za koju je dogovoreno.

Izvor: Foto: Masi, Unsplash

Standard se bavi pridržavanjem socio-ekonomskih propisa što uključuje ukupno pridržavanje propisa kao i pridržavanje specifičnih zakona u socijalnom i ekonomskom području. Tu se ubraja računovodstvo, porezne prijevare, korupcija, mito, tržišno natjecanje, ponuda proizvoda ili pitanje radnih odnosa kao što je diskriminacija na radnom mjestu. Objava koja opisuje ovaj Standard, *GRI 419-1: Nepridržavanje propisa i zakona koji se tiču socijalnog i ekonomskog područja* informira o značajnim novčanim kaznama i nenovčanim sankcijama za nepridržavanje zakona i propisa iz socijalnog i ekonomskog područja u smislu vrijednosti novčanih kazni i broja nenovčanih kazni te predmeta koji su prošli mehanizme rješavanja sporova.

Na kraju treba naglasiti da bez obzira koje se teme odaberu kao materijalne, kada se pristupa njihovoj objavi, uz pristup upravljanju koji smo već naglasili, važno je informacije prikazati na način kao ih traži GRI. To znači da je uvijek važno, sukladno zahtjevu objave, prikazati broj odnosno postotak te prikazati informacije prema kategorijama zaposlenika, mjera, kazni, rizika i slično. Polovične informacije, skupne informacije ili prikazi u apsolutnim brojevima nisu u skladu sa zahtjevima GRI-a te proizvode informacije koje nisu razumljive, usporedive, jasne i transparentne. Izvještaji s takvim informacijama ne mogu komunicirati svoju sukladnost sa zahtjevima GRI-a.

Zaključno, cilj izvještaja, prema Direktivi o nefinansijskom izvještavanju kao i prema GRI Standardima, nije prikazati utjecaje kompanije već način kako kompanija upravlja utjecajima što znači da mora postojati stalni proces planiranja aktivnosti s ciljem poboljšanja utjecaja, umjesto pukog izvještavanja o istome.

Korištenjem *GRI 103* izbjegnut ćeemo tzv. deklarativno izvještavanje o temama o kojima ne postoje podaci o utjecaju već kompanija pretpostavlja da nema značajne utjecaje, kao što je često slučaj s izvještavanjem o ljudskih pravima i nediskriminaciji.

Očekuje se da ćete izvještavati samo o materijalnim temama, a ako je tema materijalna onda se očekuje da njome upravljate na gore opisani način, kao i da mjerite i prikupljate podatke koje objavljujete prema tematski-specifičnim GRI Standardima za područja ekonomskih i društvenih utjecaja te utjecaja na okoliš.

IMPRESSUM

Naslov: Nefinancijsko izvještavanje

Autor: Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj, 2020.

Grafičko oblikovanje: Marko Ezgeta

Nefinancijsko izvještavanje

